

بررسی تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر اصطلاح های بازار

عباس انوری^۱

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان-قوچان ایران (نویسنده مسئول)

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر اصطلاح های بازار در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، از نوع پژوهش های کاربردی است و از نظر زمانی مقطعی بود. دوره زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ در نظر گرفته شده است. ارتباط بین متغیرها از نوع همبستگی بود. پس از بررسی شرکت ها از لحاظ ویژگی های یادشده، شرکت های مدنظر برای نمونه مطالعه انتخاب شدند. داده های پژوهش از صورت های مالی به کمک نرم افزار ره آورد نوین و بانک اطلاعاتی سازمان بورس و اوراق بهادار (کدال) و پایگاه های اینترنتی بورس گردآوری شد. با استفاده از روش حذف سیستماتیک در مجموع ۱۷۵ شرکت جهت بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش بعنوان نمونه انتخاب شد. در این پژوهش از رگرسیون خطی چندمتغیره و نرم افزار Eviews جهت پیاده سازی و آزمون فرضیه ها استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد. اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر ندارد. ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد. ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد. با توجه به نتایج، ویژگی های تجربه اعضای کمیته حسابرسی، کارایی اعضای کمیته حسابرسی و تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر اصطلاح های بازار در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد.

واژه های کلیدی: کمیته حسابرسی، اندازه کمیته حسابرسی، کارایی اعضای کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی، تجربه اعضای کمیته حسابرسی، اصطلاح های بازار، کیفیت گزارشگری مالی، بورس اوراق بهادار تهران

مقدمه:

تحلیل گران نسبت های مالی را توسعه و ترویج دادند، بطوریکه امروزه تجزیه و تحلیل نسبت ها به یک تکنیک قوی و ابزاری مناسب برای استفاده کنندگان در جهت ارزیابی عملکرد گذشته، حال و آینده تبدیل شده است (سماها^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). و تا به امروز به دلیل گسترش علم و دانش و همچنین پیشرفت فناوری محاسباتی و اطلاعاتی، پیشرفت های زیادی در نحوه استفاده از نسبت های مالی به وجود آمده است. در پژوهش های فراوانی از نسبت های مالی جهت تجزیه و تحلیل در حوزه های و رشکستگی و رتبه بندی شرکت ها استفاده شده است (سلیمانی امیری و فصیحی، ۱۳۹۴).

همچنین طبق بند ۴ استاندارد حسابرسی شماره ۴۵۰ ایران، تحریف شامل هرگونه مغایرت بین مبلغ، نحوه طبقه بندی، ارائه یا افشای یک قلم گزارش شده در صورت های مالی و مبلغ، نحوه طبقه بندی، ارائه یا افشای آن قلم طبق الزامات افشاء استانداردهای حسابداری است. تحریف ها ممکن است ناشی از اشتباه یا تقلب باشد. طبق بند ۳ و ۴ این استاندارد؛ اشتباه عبارتست از هرگونه تحریف سهوی در صورت های مالی (شامل حذف یک مبلغ یا یک مورد افشاء)؛ و تقلب عبارتست از هرگونه اقدام عمدی یا فریبکارانه یک یا چند نفر از مدیران یا اشخاص ثالث برای برخورداری از یک مزیتی ناروا یا غیر قانونی (کمیته تدوین استاندارد، ۱۳۹۵).

تاثیرگذارترین ویژگی های کمیته حسابرسی بر اصطلاح های بازار همچون کیفیت افشاء و گزارشگری مالی عبارت از استقلال کمیته حسابرسی، تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی، اندازه کمیته حسابرسی و تعداد جلسات تشکیل شده کمیته حسابرسی طی سال مالی می باشند (بریک، کارمونا و سوهایل^۲، ۲۰۱۹). منظور از کیفیت افشاء، امتیاز سازمان بورس و اوراق بهادار می باشد که به تاریخ پایان سال مالی برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران منتشر می شود و شاخص کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت سود می باشد. تغییرات ایجاد شده در کشورهای پیشرفته در سالهای اخیر، موجب افزایش استقلال حسابرسان از مدیریت هنگام حسابرسی شده است. یکی از این تغییرات، استفاده از کمیته های حسابرسی در شرکت ها است. این کمیته ها به عنوان عامل نظارت بر فرایند گزارشگری مالی عمل می کنند.

ادبیات حسابداری نیز بر اهمیت هیئت مدیره و کمیته حسابرسی به عنوان عوامل اطمینان بخش شرکت ها تاکید دارد. در کشورهای پیشرو، کمیته حسابرسی در شرکتها تبدیل به ابزار مهمی شده اند تا قابلیت اعتماد روند گزارشگری مالی را نظارت کنند. کمیته حسابرسی به عنوان عاملی تعیین کننده در روند گزارشگری مالی عمل می کنند (براون^۳ و همکاران، ۲۰۱۰). کمیته های حسابرسی اثربخش، موجب افزایش اعتبار صورت های مالی حسابرسی شده سالانه می شود و اعضای آن با هیئت مدیره که مسئول حفظ منافع

^۱Samaha^۲Brick, Carmona & Sohail^۳Brown

سهامداران است همکاری نموده و در این امر نظارت بر کیفیت و مطلوبیت صورتهای مالی، حسابداری، حسابرسی، کنترل داخلی و فرایند گزارشگری مالی به مدیریت در ایفا مسئولیت های خود یاری می‌رساند. گزارشگری مالی عبارتست از گزارش اطلاعات حسابداری یک بنگاه استفاده کنندگان اطلاعات. به طور کلی اصطلاح گزارشگری مالی به معنی گزارش صورت های مالی و سایر اطلاعات انتشار یافته توسط یک واحد تجاری به اشخاص ثالث، مانند سهام داران، پستداران، مشتریان، سازمان های دولتی و عموم مردم است (کاماروزمن و همکاران، ۲۰۰۹).

در این میان همواره نگران‌هایی پیرامون کیفیت اطلاعات ارائه شده وجود داشته است و تجربه جهانی نیز بر این امر دلالت دارد که در نبود سازوکارهای کنترلی مدرن و ساختاریافته، دریافت اطلاعات باکیفیت، امری ساده‌انگارانه است. اطلاعات باکیفیت ضمن آنکه باید قابل اتکا، مربوط و به موقع باشد باید به نحو مناسب توزیع شده و موجب کاهش عدم تقارن اطلاعات گردد. از این رو، در سال‌های اخیر، قانون‌گذاران برای ایجاد سازوکارهای مزبور جهت ارتقای اصطلاح‌های بازار همچون کیفیت گزارشگری مالی، قوانین متعددی تصویب نموده‌اند. یکی از این قوانین، الزام شرکت‌ها به استقرار و ارزیابی کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی و همچنین الزام شرکت‌ها به تشکیل کمیته حسابرسی برای نظارت بر کنترل‌های داخلی مزبور و کسب اطمینان از برآورده شدن اهداف آن کنترل‌ها می‌باشد. با توجه به اینکه سهامداران نمی‌توانند به طور مستمر بر مدیریت نظارت داشته باشند لذا، این مسئولیت را هیات مدیره شرکت از طریق تفویض مسئولیت نظارت بر فرآیند گزارشگری مالی به کمیته حسابرسی بر عهده می‌گیرد. کمیته حسابرسی به عنوان ابزاری نظارتی، نقش مهمی را در اصطلاح‌های بازار شرکت بر عهده دارد (دی زورت و همکاران، ۲۰۰۲).

مبانی نظری و پیشینه تحقیق:

یکی از نقش‌های مهم اطلاعات حسابداری مالی کمک به استفاده کنندگان صورتهای مالی در قالب پیش‌بینی‌های سود آتی شرکت است. از طرفی برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی بهبود نظام راهبری شرکتی موضوعی انکارناپذیر است. یکی از ارکان اصلی راهبری شرکتی کمیته حسابرسی است. درک و دانش اعضای باتجربه کمیته حسابرسی، ارزش گزارشگری مالی و حسابرسی شرکت را افزایش می‌دهند.

جامعی و رستمیان (۱۳۹۵) ارتباط تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با ویژگی‌های پیش‌بینی سود هر سهم مدیریت را بررسی کردند. در این پژوهش داده‌های ۹۵ شرکت پذیرفته شده در بورس تهران که کمیته حسابرسی دارند، جمع‌آوری شد و فرضیه‌ها با استفاده از تحلیل ضرایب رگرسیون، آزمون شده‌اند. شواهد نشان می‌دهد، تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با صحت پیش‌بینی سود رابطه مثبت دارد. به بیان دیگر می‌توان گفت وجود اعضای با تخصص مالی در کمیته حسابرسی کیفیت گزارشگری مالی را

^۴Kamaruzaman

^۵DeZoort

افزایش می دهد و اطلاعات قابل اتکاتری در اختیار مدیریت قرار می گیرد و پیش بینی سود با دقت بیشتری برآورد می شود. همچنین نتایج نشان داد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با پراکندگی پیش بینی های سود ارتباطی منفی دارد.

چگونگی اثرگذاری کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی از طریق تئوری نمایندگی تبیین می شود. اعتقاد بر این است که دو علت اصلی مشکلات نمایندگی، تضاد منافع و نگرش های مختلف مالک و مدیریت نسبت به ریسک است. این تضاد از عدم تقارن اطلاعات بین مالکان و مدیران ناشی می شود. برای هدف، پاسخگویی، تصمیم گیری ها و فعالیت های مدیریت، نیاز به نظارت دارد. نظارت نزدیک زمانی ممکن است که مالکان خود به طور فعال بتوانند ب این فرایند نظارت، کنند. ولی به دلیل هزینه های بالا و در برخی از موارد به دلیل فقدان تخصص و دانش، آن ها نمی توانند فعالانه در این فرآیند درگیر شوند. باین حال، هیئت مدیره مجبور است مکانیزم های نظارتی را به دلیل تعهدی که در قبال سهامداران، دارد طراحی و مستقر کند (جانسون و همکاران، ۱۹۹۶).

دی زورت و همکاران (۲۰۰۲) استدلال می کنند که به منظور مقابله با مشکل ناشی از رابطه نمایندگی، هیئت مدیره مجبور به تقبل نقش نظارتی نظارت مدیرعامل و مدیران دیگر، تصویب استراتژی های شرکت و ارزیابی سیستم کنترل های داخلی است. هیئت مدیره معمولاً یک مجموعه کارشناس و متخصص برای نظارت بر فعالیت های مدیریت به نمایندگی خود استخدام می کند. کمیته حسابرسی یک کمیته فرعی تحت چارچوب حاکمیت شرکتی است که در آن هیئت مدیره برخی از مسئولیت های نظارتی را بر آن محول می کند.

دی (۲۰۰۸) نشان داد سطح و شدت مشکل نمایندگی در آن دسته از شرکت های که در آن کمیته های حسابرسی از لحاظ ترکیب و عملکرد مؤثرتر است کمتر می باشد. بنابراین به طور کلی می توان گفت، سهامداران به خاطر محدودیت ساختار حاکمیت شرکتی و سایر محدودیت ها، قادر به نظارت و کنترل مدیر نیستند. مدیر نیز به منظور ایفای نقش مباشرتی خود، نیازمند گواهی حسابرسان است. از طرف دیگر، کارایی، اثربخشی و استقلال حسابرس مستلزم نهاد دیگری مانند کمیته حسابرسی است. درواقع، سهامداران از طریق سازوکار تعیین هیئت مدیره شرکت، به صورت غیرمستقیم بر عملکرد مدیر نظارت می کنند و مدیر با تأیید و ارزیابی حسابرس به ایفای مسئولیت پاسخگویی عملکرد خود می پردازد. درنهایت، کمیته حسابرسی است که به ایجاد ارتباط مناسب بین هیئت مدیره، حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی شرکت کمک می کند. این کمیته می تواند بر مدیریت ارشد شرکت نظارت کند و به عنوان بازدارنده مدیریت از زیر پا گذاشتن کنترل های داخلی، نقش مؤثری ایفا کند. کمیته حسابرسی اثربخش، به عنوان عاملی تعیین کننده در روند گزارشگری مالی، موجب افزایش اعتبار صورت های مالی حسابرسی شده می شود. اعضای این کمیته با هیئت مدیره که مسئول حفظ منافع سهامداران است همکاری کرده و بر کیفیت و مطلوبیت صورت های مالی، حسابداری، حسابرسی، کنترل داخلی و فرآیند گزارشگری نظارت می کند. برقراری ارتباط حسابرسان، کمیته های حسابرسی و هیئت مدیره

^۱Johnson

^۲Dey

موجب افزایش جریان اطلاعات سودمند، اثربخش و آگاهی‌دهنده می‌شود. این امر به تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران کمک کرده و افزایش پاسخگویی در مقابل سهامداران را نیز در پی خواهد داشت (محمدیان، ۱۳۹۰).

استقلال کمیته حسابرسی اغلب یک ویژگی بنیادی مؤثر بر اثربخشی کمیته در نظارت بر فرایند گزارشگری مالی محسوب می‌شود. استدلال می‌شود که مدیران مستقل در بهترین موقعیت برای نظارت بر فرایند گزارشگری مالی هستند و توانایی بیشتری برای مقابله با فشارهای مدیریت در دست‌کاری سود دارند. در رابطه با چگونگی جایگاه و کارکرد مفهوم استقلال کمیته حسابرسی مطالعات و استدلالات زیادی در ادبیات مربوط وجود دارد. کمیته حسابرسی جهت انجام نقش نظارتی و حفاظت از منافع سهامداران باید مستقل از مدیریت سازمان باشد. استدلال شده است اگر اعضای کمیته حسابرسی، مستقل از مدیریت و مالکان سازمان باشند قادر خواهند بود مدیریت را از دست‌کاری نتایج مالی منع کنند. در تعدادی از مطالعات پیشین رابطه مثبتی بین معیارهای کیفیت سود و استقلال کمیته مستند شده است. کمیته‌های حسابرسی به‌عنوان یکی از سازوکارهای مهم حاکمیت شرکتی، که از طریق اطلاعات مالی بار عملکرد اقتصادی شرکت ایفا می‌کند. نقش اصلی کمیته حسابرسی شرکت‌ها نظارت بر فرایند گزارشگری مالی شرکت و نظارت بر کار حسابرسان داخلی و مستقل است. تنها وظیفه‌ای که در بیشتر کشورها به‌موجب قانون تجارت، بر عهده کمیته حسابرسی نهاده شده و حتی در برخی موارد الزامی دانسته شده است، مطالعه و بررسی صورت‌های مالی حسابرسی شده قبل از تصویب هیئت‌مدیره شرکت است. کمیته حسابرسی مستقل اثر مثبتی بر فرایند گزارشگری مالی می‌گذارد و وظایفش را با در نظر گرفتن اخلاقیات انجام می‌دهد. بنابراین انتظار می‌رود بین افشای اختیاری شرکت با استقلال کمیته حسابرسی رابطه مثبتی وجود داشته باشد. منظور از تخصص مالی کمیته حسابرسی طبق تعریف سازمان بورس و اوراق بهادار تهران عبارت است از مدرک دانشگاهی یا مدرک حرفه‌ای ملی یا معتبر بین‌المللی در امور مالی (حسابداری، حسابرسی، مدیریت مالی، اقتصاد و سایر رشته‌های مدیریت با گرایش مالی یا اقتصادی) همراه با توانایی تجزیه و تحلیل صورت‌ها و گزارش‌های مالی و کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی. مهارت‌ها و تجارب حرفه‌ای اعضای کمیته در زمینه گزارشگری مالی کی عامل کاملاً آشکار و مرتبط با اثربخشی کمیته حسابرسی است (یوسف آذر، ۱۳۹۱).

هیئت نظارت عمومی بیان می‌دارد که اگر اعضای کمیته حسابرسی، تخصص در حسابداری، حسابرسی، کنترل داخلی و بخش‌های گزارشگری مالی داشته باشند در انجام کار خود مؤثرتر عمل می‌کنند. پرسون^۸ (۲۰۰۹) ذکر کرد که در کمیته حسابرسی با اعضای مستقل و دارای تخصص حسابداری و مالی، احتمال بیشتری وجود دارد که صورت‌های مالی اشتباه و معاملات نادرست کشف شوند؛ زیرا آن‌ها باید برای حفظ شهرتشان به منشور اخلاقی حرفه عمل کنند. بنابراین در این پژوهش فرض می‌شود که کمیته حسابرسی دارای تخصص هنگام نظارت بر شرکت باید اثربخشی بیشتری داشته باشد که این می‌تواند بر افشای اختیاری شرکت‌ها اثری مثبت بگذارد. اندازه‌ای بزرگ‌تر از یک کمیته حسابرسی منجر به ایجاد بحث‌های غیرضروری و

^۸Persons

تأخیر در تصمیم‌گیری و همچنین شکل‌گیری ارتباطات ضعیف‌تر می‌گردد. باین‌حال، این تفکر هم وجود دارد که کمیته حسابرسی بزرگ‌تر می‌تواند با به‌کارگیری تخصص‌های گوناگون در انجام واپایش‌های جدی‌تر رویه‌های گزارشگری مالی توان‌تر باشد. اندازه بزرگ‌تر از کمیته حسابرسی (کمیته حسابرسی با اعضای بیشتر)، اثربخشی بیشتری در نظارت بر شرکت داشته باشد (لین^۱ و همکاران، ۲۰۰۸).

کوکبی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی تأثیر کارایی عملکرد حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی بر تجدیدارائه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران" با جامعه آماری پژوهش حاضر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ و حجم نمونه با توجه به روش غربالگری و پس از حذف مشاهدات پرت برابر با ۹۴ شرکت با استفاده از داده‌های تلفیقی و پانل (تابلویی) با اثرات ثابت و تجزیه و تحلیل داده‌های شرکت با استفاده از رگرسیون چند متغیره در سطح اطمینان ۹۵٪ نشان دادند کارایی عملکرد حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی بر تجدیدارائه صورت‌های مالی شرکت‌ها تأثیر معکوس دارد.

کمیته‌های حسابرسی به‌عنوان فعالیتهایی هدایت‌کننده می‌توانند ترکیبی باشند از اعضای که در حوزه‌ای مهم و گوناگون کاری همچون گزارشگری مالی، حسابرسی مدیریت صنعتی، مدیریت ریسک و فناوری دارای سوابق و تجربه‌اند. برای برآورده کردن مسئولیت‌های اصلی کمیته‌ها، همه اعضا بهتر است تجربه‌ی مالی داشته باشند و قادر به فهمیدن موضوع‌های گزارشگری مالی و پیچیدگی‌های حاصل از فعالیت‌های تجاری شرکت‌ها باشند. داشتن سابقه‌ی مالی و حسابداری برای اکثریت اعضای کمیته امر غیرعادی نیست. کمیته‌های حسابرسی علاوه بر داشتن تخصص‌های یادشده، باید بهره‌گیری از دانش و تجربه‌ی کارشناسان صنعتی و دیگر کارشناسان را برای حل و فصل مشکلات منحصربه‌فرد شرکت‌ها و یا صنایعشان موردنظر داشته باشند. این نکته نیز مهم است که اعضای کمیته باید کنجکاو و آماده برای مبارزه با موقعیت‌ها و چالش‌های مدیران، حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی باشند. آنان باید درک روشنی گزارشگری مالی و مسئولیتشان برای اعمال نظارت بر روابط حسابرسان مستقل داشته باشند و برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های هر دو گروه مدیران و حسابرسان مستقل آماده باشند.

با توجه به مفاهیم نظری گزارشگری مالی، هدف صورت‌های مالی عبارت است از ارائه اطلاعات تلخیص و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیف گسترده‌ای از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع گردد (مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران، بند ۱-۱).

چارچوب نظری هیات تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB)^۱ بیانگر آن است که هدف گزارشگری مالی، تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری است (بیانیه شماره ۱، ۱۹۷۸). موضوع مفید بودن در تصمیم‌گیری، به عنوان معیاری برای قضاوت در مورد گزینه‌های انتخاب‌های حسابداری تلقی شده است.

^۱Lin

اهداف اصول پذیرفته شده حسابداری نیز، اطمینان بخشی در مورد آن است که صورت های مالی، عملکرد و وضعیت اقتصادی شرکت ها را به طور منصفانه نشان می دهند. برای دستیابی به این اهداف، بیانیه شماره ۲ بیانگر آن است که افشای مالی باید خصوصیات کیفی معتبر بودن، به موقع بودن و مربوط بودن را نشان دهد (بیانیه شماره ۲، ۱۹۸۰).

خصوصیات کیفی اطلاعات مالی موجب می گردد اطلاعات ارائه شده در صورت های مالی برای استفاده کنندگان در راستای ارزیابی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری مفید واقع شود (مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران، بند ۲-۱). از این رو سودمندی تصمیم را می توان هدف استانداردهای گزارشگری مالی دانست. در عمل نمی توان به راحتی مقدار کیفیت سود را محاسبه کرد، زیرا احتمالات سیستم اطلاعاتی، به صورت مستقیم قابل مشاهده نمی باشند (سام، ۲۰۱۴).

یک دیدگاه برای اندازه گیری کیفیت سود استفاده از مفهوم کیفیت سود است. کیفیت سود را میزان توانایی سود در بیان صادقانه سود اقتصادی مورد انتظار هیکس تعریف شده است. از آنجا که سود اقتصادی مورد نظر هیکس ذهنی است، آنها سه سازه کیفیت سود: ماندگاری، توان پیش بینی کنندگی و نوسانات سری زمانی سود را به عنوان معیار سنجش کیفیت سود مورد توجه قرار دادند. این سازه ها با مبانی نظری گزارشگری مالی سازگار است؛ که بیان می کند کیفیت سود را می توان بر حسب ترکیب های ماندگاری، توان پیش بینی کنندگی و تغییرپذیری سود تعیین نمود.

یکی از نقش های مهم اطلاعات حسابداری مالی کمک به استفاده کنندگان صورت های مالی در قالب پیش بینی های سود آتی شرکت است. از طرفی برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی بهبود نظام راهبری شرکتی موضوعی انکارناپذیر است. یکی از ارکان اصلی راهبری شرکتی کمیته حسابرسی است. درک و دانش اعضای با تجربه کمیته حسابرسی، ارزش گزارشگری مالی و حسابرسی شرکت را افزایش می دهند. چگونگی اثرگذاری کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی از طریق تئوری نمایندگی تبیین می شود. اعتقاد بر این است که دو علت اصلی مشکلات نمایندگی، تضاد منافع و نگرش های مختلف مالک و مدیریت نسبت به ریسک است. این تضاد از عدم تقارن اطلاعات بین مالکان و مدیران ناشی می شود. برای هدف، پاسخگویی، تصمیمگیری ها و فعالیت های مدیریت، نیاز به نظارت دارد. نظارت نزدیک زمانی ممکن است که مالکان خود به طور فعال بتوانند به این فرایند نظارت، کنند. ولی به دلیل هزینه های بالا و در برخی از موارد به دلیل فقدان تخصص و دانش، آنها نمی توانند فعالانه در این فرآیند درگیر شوند. با این حال، هیئت مدیره مجبور است مکانیزم های نظارتی را به دلیل تعهدی که در قبال سهامداران، دارد طراحی و مستقر کند. با توجه به کیفیت گزارشگری مالی، تحقیقات پیشین نشان داده است که گزارشگری مالی با کیفیت بالا باعث کاهش اثرات منفی عدم تقارن اطلاعات و هزینه های انتخاب نامساعد می شود، به این ترتیب شرکت ها می توانند پول نقد خود را کاهش دهند (لین و همکاران، ۲۰۰۸).

پیشینه تحقیق:

عباسی (۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان بررسی ارتباط بین ویژگی اساسی کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی به بررسی ارتباط بین سه ویژگی اساسی کمیته حسابرسی یعنی استقلال، اندازه و تخصص کمیته

(به عنوان متغیرهای مستقل) و اجتناب مالیاتی (به عنوان متغیر وابسته) پرداخت. نتایج نهایی آزمون ها مؤید هر سه فرضیه پژوهش یعنی وجود رابطه منفی و معنادار بین هر سه متغیر مستقل یعنی تخصص، استقلال و اندازه کمیته حسابرسی با اجتناب مالیاتی است.

شورئی (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارش حسابرس و تجدید ارائه صورت های مالی ارتباط بین ویژگی های کلیدی کمیته حسابرسی از قبیل تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی، استقلال اعضای کمیته حسابرسی، اندازه کمیته حسابرسی، تجربه مرتبط اعضای کمیته حسابرسی و جنسیت اعضای کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارش حسابرس و تجدید ارائه صورت های مالی را بررسی کرد. یافته های تحقیق نشان داد که تجربه مرتبط و جنسیت اعضای کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارش حسابرس در سال جاری اثر معناداری دارند و اندازه کمیته حسابرسی، تخصص مالی و استقلال اعضای کمیته بر به موقع بودن گزارش حسابرس در سال جاری اثر معناداری ندارند. همچنین یافته ها حاکی از آن بود که بین اندازه کمیته حسابرسی، تخصص مالی و جنسیت اعضای کمیته و تجدید ارائه صورت های مالی ارتباط معناداری وجود دارد و تجربه مرتبط و استقلال اعضای کمیته حسابرسی بر تجدید ارائه صورت های مالی اثر معناداری ندارند.

بریک، کارمونا و سوهایل^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه ویژگی های کمیته حسابرسی و اصطلاح های بازار (کیفیت گزارش مالی). نشان دادند که سیاست گذاران ممکن است مایل به محدود کردن مدیران مالی کارشناسان مالی و نیز ارزیابی مشارکت واقعی کارشناسان غیر مالی برای اثربخشی AC باشند. همچنین نتایج نشان دادند که هر چه تعداد ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی بیشتر باشد، کیفیت گزارشگری مالی بالاتر است. بنابراین بین ویژگی های کمیته حسابرسی و اصطلاح های بازار رابطه معناداری وجود دارد.

حبیب و ییویان^۲ (۲۰۱۶) به بررسی مشکل هیات مدیره بر کمیته حسابرسی و کیفیت گزارش مالی در بورس نیوزلند پرداختند. نتایج آن ها نشان داد که اعضای موظف هیات مدیره بر رابطه کمیته حسابرسی و مدیریت سود واقعی اثر مثبت دارد و این اثر در مورد مدیران موظف دارای مشکل در ارائه گزارشگری متقلبانه برجسته تر است.

سماها^۳ و همکاران (۲۰۱۵) تأثیر هیات مدیره و کمیته حسابرسی بر افشای اختیاری در بورس آمریکا را مورد بررسی قرار دادند نتایج تحقیق حاکی از آن است که اندازه هیات مدیره، ترکیب هیات مدیره و کمیته حسابرسی اثری مثبت و معناداری بر افشای داوطلبانه اطلاعات دارد.

^۱Brick, Carmona & Sohail

^۲Habib & Bhuiyan

^۳Samaha

روش شناسی تحقیق:

روش مورد استفاده در این پژوهش از نوع همبستگی بود. همچنین با توجه به اهمیت و کاربرد نتایج این پژوهش، که می تواند زمینه مناسب تری را برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی صحیح فراهم آورد، پژوهش حاضر از لحاظ هدف، از نوع پژوهش های کاربردی است و از نظر زمانی مقطعی بود. دوره زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ در نظر گرفته شده است. مدل آزمون فرضیه های تحقیق:

برای آزمون فرضیه های پژوهش از مدل زیر استفاده خواهد شد:

$$ABSDA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AUDEX_{i,t} + \beta_2 AUDSIZE_{i,t} + \beta_3 ACQ_{i,t} + \beta_4 AUDACC_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 CFO_{i,t} + \beta_8 ROA_{i,t} + \beta_9 LOSS_{i,t} + \beta_{10} MTB_{i,t} + \beta_{11} BIG4_{i,t} +$$

- قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری (ABSDA)
 - تجربه اعضای کمیته حسابرسی (AUDEX)
 - اندازه کمیته حسابرسی (AUDSIZE)
 - کارایی اعضای کمیته حسابرسی (ACQ)
 - تخصص اعضای کمیته حسابرسی (AUDACC)
 - اندازه شرکت (SIZE)
 - اهرم مالی (LEV)
 - جریان نقدی عملیاتی (CFO)
 - سودآوری (ROA): بازده دارایی ها
 - متغیر ساختگی LOSS
 - نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (MTB)
 - متغیر ساختگی BIG4
- نحوه محاسبه و گردآوری داده ها در مدل:

متغیر وابسته

قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری (ABSDA)

در این پژوهش از اقلام تعهدی اختیاری در جهت بررسی اصطلاح های بازار استفاده می شود. همچنین برای محاسبه اقلام تعهدی اختیاری از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۵) استفاده می شود. ابتدا از رابطه (۱-۱) ضرایب برآورد می شوند:

$$\frac{TA_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{Assets_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta Sales_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{i,t} \quad (1-1)$$

پس از برآورد ضرایب، با استفاده از رابطه ۱-۲ ارقام تعهدی غیر اختیاری محاسبه می گردد:

$$\frac{NDA_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{Assets_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta Sales_{i,t} - \Delta AR_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} \right) \quad (2-1)$$

و در نهایت برای محاسبه ارقام تعهدی اختیاری خواهیم داشت:

$$\frac{DA_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} = \frac{TA_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} - \frac{NDA_{i,t}}{Assets_{i,t-1}} \quad (2-1)$$

در روابط فوق:

- TA ارقام تعهدی
 - Assets جمع دارایی ها
 - Sales درآمد
 - AR حساب های دریافتنی
 - PPE ناخالص اموال و ماشین آلات و تجهیزات
 - NDA ارقام تعهدی غیر اختیاری،
 - DA ارقام تعهدی اختیاری است.
- در این پژوهش از فرمول زیر برای محاسبه ارقام تعهدی استفاده شده است که به عنوان سود و زیانی شناخته می شود:

جریان نقد عملیاتی-سود قبل از ارقام غیر مترقبه = ارقام تعهدی.

متغیرهای مستقل

متغیرهایی که برای ویژگی های کمیته حسابرسی بر اساس پژوهش بریک، کارمونا و سوهایل^۴ (۲۰۱۹) در نظر گرفته شده (قابل استخراج از سایت کدال) به شرح زیر است:

ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی (AUDEX)

متغیر مجازی است که نشانگر تجربه حضور در کمیته حسابرسی شرکت مورد نظر است. به این مفهوم که اگر حداقل یک نفر از اعضای کمیته دارای تجربه قبلی عضویت در کمیته حسابرسی شرکت مورد نظر باشد عدد یک و در غیر این صورت صفر خواهد بود (هاندال و همکاران، ۲۰۱۳).

ویژگی اندازه کمیته حسابرسی (AUDSIZE)

برابر است با تعداد اعضای عضو در کمیته حسابرسی که در ایران، متشکل از ۳ الی ۵ نفر می باشد. کارایی اعضای کمیته حسابرسی (ACQ): تعداد اعضای غیرموظف کمیته حسابرسی.

^۴Brick, Carmona & Sohail

ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی (AUDACC)

نسبت اعضای دارای تخصص مالی به کل اعضای کمیته حسابرسی است. به این ترتیب که اگر عضوی از کمیته حسابرسی دارای مدرک تحصیلی مالی (اقتصاد، حسابداری، حسابرسی و...) باشد به عنوان فرد دارای تخصص مالی در نظر گرفته می شود (جامعی و رستمیان، ۱۳۹۵؛ عثمان و همکاران، ۲۰۱۴).

متغیرهای کنترل

اندازه شرکت (SIZE)

برای محاسبه اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی جمع کل فروش شرکت استفاده می شود که در این تحقیق از جمع کل فروش به صورت زیر محاسبه خواهد شد:

$$SIZE = \ln(\text{Sale})$$

در این رابطه Sale برابر است با جمع کل فروش شرکت است.

اهرم مالی (LEV)

نسبت بدهی ها به دارایی ها معرف اهرم مالی شرکت بوده و نشان دهنده میزان تأمین مالی بلندمدت برون شرکتی واحد تجاری است. در این مطالعه، این نسبت از طریق تقسیم بدهی ها به مجمع کل دارایی ها به دست می آید.

جریان نقدی عملیاتی (CFO)

جریان نقدی عملیاتی که برابر است با: سود خالص + هزینه های غیر نقدی + سرمایه در گردش

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (MTB)

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری از تقسیم حاصل ضرب قیمت پایانی سهام در تعداد سهام منتشر شده و در دست سهامداران به ارزش دفتری جمع کل حقوق صاحبان سهام شرکت به دست می آید.

سودآوری (ROA)

بازده دارایی ها حاصل تقسیم سود خالص به کل دارایی های است، رابطه محاسباتی بازده دارایی ها به صورت زیر می باشد.

$$ROA = \frac{\text{سود خالص}}{\text{کل دارایی ها}}$$

LOSS: متغیر ساختگی است در صورتی که درآمد خالص شرکت منفی باشد برابر ۱ و در غیر این صورت برابر ۰ است.

BIG4: متغیر ساختگی است در صورتی که حسابرس یکی از مؤسسات بزرگ حسابرسی باشد عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ را می گیرد.

جامعه و نمونه آماری:

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. نمونه آماری عبارت است از تعداد محدودی از آحاد جامعه آماری که بیان کننده ویژگی های اصلی جامعه باشد. در این تحقیق برای این که نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری مورد نظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای این منظور ۵ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که شرکتی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و مابقی حذف می شوند. روند انتخاب نمونه در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

- شرکت قبل از سال ۱۳۹۴ در بورس پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۷ در بورس فعال باشد.
- به دلیل ماهیت خاص فعالیت شرکتهای هلدینگ، بیمه، لیزینگ، بانک ها، مؤسسات مالی و سرمایه گذاری و تفاوت قابل ملاحظه آنها با شرکتهای تولیدی و بازرگانی، شرکت انتخابی جز شرکتهای یاد شده نباشد.
- از منظر افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند باشد و طی بازه زمانی تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشد.
- سهام شرکتهای در طول هر یک از سالهای دوره پژوهش معامله شده باشد
- اطلاعات مالی شرکتهای در دسترس باشد.

جدول ۱-۳- روند انتخاب نمونه

۴۹۴	تعداد کل شرکتهای پذیرفته شده در بورس در پایان سال ۱۳۹۷
(۱۷۱)	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی ۹۴-۹۷ در بورس فعال نبوده اند
(۴۰)	تعداد شرکتهایی بعد از سال ۱۳۹۴ در بورس پذیرفته شده اند
(۵۰)	تعداد شرکتهایی که جز هلدینگ، سرمایه گذاری ها، واسطه گری های مالی، بانک ها و یا لیزینگ ها بوده اند
(۵۴)	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی تحقیق تغییر سال مالی داده و یا سال مالی آن منتهی به پایان اسفند نمی باشد
(۳)	تعداد شرکتهایی که در هر یک از سالهای دوره زمانی تحقیق فاقد معامله بوده اند
(۱)	تعداد شرکتهایی که در قلمرو زمانی تحقیق اطلاعات مورد آنها در دسترس نمی باشد
۱۷۵	تعداد شرکتهای نمونه

- بعد از مدنظر قرار دادن کلیه معیارهای بالا، تعداد ۱۷۵ شرکت به عنوان جامعه غربالگری شده باقیمانده است. که همه آنها به عنوان نمونه انتخاب شده اند. از این رو مشاهدات ما طی بازه زمانی

۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ به ۷۰۰ سال-شرکت (۴ سال \times ۱۷۵ شرکت) می‌رسد. در گردآوری داده‌ها از نرم‌افزار رهاورد نوین و بانک اطلاعاتی سازمان بورس و اوراق بهادار (کدال) و پایگاه‌های اینترنتی مرتبط با بورس استفاده شد.

یافته های تحقیق:

آمار توصیفی: شامل مجموعه روش‌هایی است که برای جمع‌آوری، خلاصه کردن، طبقه‌بندی و توصیف حقایق عددی به کار می‌رود. درواقع این آمار، داده‌ها و اطلاعات پژوهش را توصیف می‌کند و طرح یا الگوی کلی از داده‌ها برای استفاده سریع و بهتر از آن‌ها به دست می‌دهد. در یک جمع‌بندی با استفاده مناسب از آمار توصیفی می‌توان ویژگی‌های یک دسته از اطلاعات را بیان کرد. پارامترهای مرکزی و پراکندگی به همین منظور به کار می‌روند. کارکردهای این معیارها این است که می‌توان خصوصیات اصلی مجموعه‌ای از داده‌ها را به‌صورت یک عدد بیان کنند و بدین ترتیب افزون بر آن‌که به فهم بهتر نتایج یک آزمون کمک می‌کنند، مقایسه نتایج آن آزمون را با آزمون‌ها و مشاهدات دیگر نیز تسهیل می‌نماید.

جدول ۴-۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری	ویژگی تجربه اعضاء	ویژگی اندازه کمیته	ویژگی کارایی اعضاء	ویژگی تخصص اعضاء	اندازه شرکت
میانگین	۰,۰۹۳۵۰۵	۰,۵۹۴۲۸۶	۲,۵۲۸۵۷۱	۰,۲۸۶۸۳۳	۱,۹۳۰۰۰۰	۱۳,۹۳۲۴۸
میانه	۰,۰۶۴۲۰۴	۱,۰۰۰۰۰۰	۳,۰۰۰۰۰۰	۰,۳۳۳۳۳۳	۲,۰۰۰۰۰۰	۱۳,۸۴۱۹۰
ماکزیمم	۱,۰۴۸۹۵۶	۱,۰۰۰۰۰۰	۵,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۵,۰۰۰۰۰۰	۱۹,۷۲۲۵۷
مینیمم	۰,۰۰۰۱۰۳	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰
انحراف معیار	۰,۱۰۰۳۹۱	۰,۴۹۱۳۸۱	۱,۲۹۷۳۱۱	۰,۱۹۵۵۲۷	۱,۱۷۲۸۷۵	۱,۷۶۶۷۷۸
چولگی	۳,۳۲۹۷۹۲	-۰,۳۸۴۰۳۳	-۱,۰۳۶۵۵۵	۰,۹۱۲۴۶۶	-۰,۴۹۷۶۳۳	-۱,۰۳۷۹۰۷
کشیدگی	۲۳,۰۱۷۸۰	۱,۱۴۷۴۸۱	۳,۳۶۸۳۶۲	۶,۵۱۷۳۴۴	۲,۲۱۶۴۶۰	۱۴,۱۰۶۳۷

در جدول (۴-۱)، برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها، شامل میانگین، میانه، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات و انحراف معیار ارائه شده است. اصلی‌ترین شاخص مرکزی میانگین است که نشان‌دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. انحراف معیار یکی از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی است و معیاری است برای میزان پراکندگی مشاهدات از میانگین است.

جدول ۴-۲- آمار استنباطی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	اهرم	جریان نقدی عملیاتی	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	سودآوری	ضرر و زیان	موسسه حسابرسی
میانگین	۰,۶۰۸۱۴۴	۰,۱۱۶۵۳۵	۲,۷۵۸۳۸۱	۰,۰۹۳۲۲۳	۰,۱۳۸۵۷۱	۰,۲۲۷۱۴۳
میانه	۰,۵۹۹۰۲۰	۰,۱۰۴۷۰۴	۲,۳۰۶۱۵۲	۰,۰۷۸۰۷۷	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰
ماکزیمم	۲,۶۵۸۰۶۶	۰,۸۲۳۵۵۱	۱۲۱,۵۰۹۶	۰,۶۲۶۷۸۴	۱,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰
مینیمم	۰,۰۹۰۱۶۴	-۰,۵۷۶۲۴۴	-۳۱,۹۱۲۳۷	-۱,۱۵۷۸۷۰	۰,۰۰۰۰۰۰	۰,۰۰۰۰۰۰
انحراف معیار	۰,۲۴۵۱۰۱	۰,۱۴۰۹۲۶	۵,۶۵۰۵۱۱	۰,۱۵۳۱۱۲	۰,۳۴۵۷۴۶	۰,۴۱۹۲۸۵
چولگی	۱,۷۹۶۶۷۵	۰,۴۹۱۸۸۴	۱۲,۶۱۱۰۷	-۰,۸۹۲۹۰۶	۲,۰۹۲۲۱۳	۱,۳۰۲۴۶۵
کشیدگی	۱۴,۰۵۲۶۲	۵,۴۹۷۱۵۳	۲۸۴,۵۹۲۷	۱۲,۳۱۸۳۳	۵,۳۷۷۳۵۷	۲,۶۹۶۴۱۶

آزمون F لیمر و آزمون هاسمن:

با توجه به دلایل مطروحه در فصل سوم داده‌های این پژوهش از نوع ترکیبی می‌باشد. اما قبل از تخمین مدل‌ها لازم است که روش تخمین (تلفیقی یا تابلویی) مشخص گردد. برای این منظور از آزمون F لیمر استفاده شده است. برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها بیشتر از ۵٪ باشد یا به عبارتی دیگر آماره آزمون آن‌ها کمتر از آماره جدول باشد، از روش تلفیقی استفاده می‌شود و برای مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها کمتر از ۵٪ است، برای تخمین مدل از روش تابلویی استفاده می‌شود. روش تابلویی خود با استفاده از دو مدل "اثرات تصادفی" و "اثرات ثابت" می‌تواند انجام گیرد. برای تعیین اینکه از کدام مدل استفاده شود از آزمون هاسمن استفاده گردیده است. مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها کمتر از ۵٪ است از مدل اثرات ثابت و مشاهداتی که احتمال آزمون آن‌ها بیشتر از ۵٪ است از مدل اثرات تصادفی برای تخمین مدل استفاده شده است.

جدول ۴-۷- نتایج حاصل از آزمون F لیمر و آزمون هاسمن

مدل	نوع آزمون	احتمال	نتیجه
۱	F لیمر	۰,۰۰۹۹	روش تابلویی
	هاسمن	۰,۰۳۵	اثرات ثابت
۲	F لیمر	۰,۰۰۲۶	روش تابلویی

اثرات ثابت	۰,۰۳۲	هاسمن	
روش تابلویی	۰,۰۰۲۲	F لیمر	۳
اثرات ثابت	۰,۰۲۷	هاسمن	
روش تابلویی	۰,۰۰۱۹	F لیمر	۴
اثرات ثابت	۰,۰۲۲	هاسمن	

همان طور که در جدول ۴-۷ منعکس گردیده، احتمال F لیمر مدل های پژوهش کمتر از ۵٪ می باشد؛ لذا برای تخمین مدل از روش داده های تابلویی استفاده می شود. با توجه به اینکه روش تابلویی می باشد، نیازی به انجام آزمون هاسمن است. و چون احتمال آزمون هاسمن کمتر از ۰,۰۵ است از اثرات ثابت استفاده می شود.

نرمال بودن جمله خطا:

یکی از فروض مهم راجع به جمله باقیمانده این است که توزیع جملات آن نرمال است. به منظور آزمون نرمال بودن جمله خطا از آماره آزمون جارکو-برا^۴ استفاده شده است.

جدول ۴-۶- نتایج حاصل از نرمال بودن جمله خطا

مدل	آزمون مورد استفاده	آماره	احتمال	نتیجه
۱	جارکو-برا	۰۲۱.۵۰۱	۰۰۰۰.۰	عدم نرمال بودن جمله
۲	جارکو-برا	۳۹۸.۴۸۷	۰۰۰۰.۰	عدم نرمال بودن جمله
۳	جارکو-برا	۴۹۲,۱۴۵	۰۰۰۰.۰	عدم نرمال بودن جمله
۴	جارکو-برا	۵۰۲,۲۱۴	۰۰۰۰.۰	عدم نرمال بودن جمله

با توجه به نتایج به دست آمده در جدول ۴-۶، احتمال آزمون جارکو-برا، برای مدل های پژوهش کمتر از ۵ درصد می باشد. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن جمله خطا در مدل رد می شود. با این وجود زمانی که اندازه نمونه به اندازه کافی بزرگ باشد، انحراف از فرض نرمال بودن معمولاً بی اهمیت و پیامدهای آن ناچیز است. در شرایط مذکور، با توجه به قضیه حد مرکزی می توان دریافت که حتی اگر باقیمانده ها نرمال نباشند، آماره های آزمون به طور مجانبی از توزیع نرمال پیروی می کنند، بدون تورش هستند و از کارایی برخوردارند. لذا با توجه به این مطالب می توان فرض نرمال بودن جمله خطا را نادیده گرفت.

فرض عدم وجود خودهمبستگی جمله خطا (باقیمانده ها):

این فرض مدل کلاسیک رگرسیون خطی بیان می دارد که بین جملات باقیمانده رگرسیون، همبستگی وجود نداشته باشد. برای بررسی استقلال باقیمانده ها از آزمون خودهمبستگی سریالی بروش-گادفری

^۴Jarque-Bera

استفاده شده است. در این آزمون فرضیه صفر بیانگر عدم وجود خودهمبستگی می باشد و فرضیه مقابل بیانگر وجود خودهمبستگی سریالی بین خطاها می باشد.

جدول ۴-۴- نتایج حاصل از آزمون عدم وجود خودهمبستگی جزء خطا

مدل پژوهش	آزمون استفاده شده	آماره F	احتمال
۱	بروش-گادفری	۱۵,۴۷۱	۰,۰۰۰
۲	بروش-گادفری	۸,۰۲۱۴	۰,۰۰۰
۳	بروش-گادفری	۱۴,۷۴۱	۰,۰۰۰
۴	بروش-گادفری	۸,۱۰۲	۰,۰۰۰

نتایج حاصل از آزمون در جدول ۴-۴ نشان می دهد که با توجه به اینکه در سطح اطمینان ۹۵٪ مقدار احتمال آماره F، در مدل های پژوهش کمتر از ۵٪ می باشد؛ بنابراین فرضیه صفر رد می شود؛ لذا جهت رفع خودهمبستگی سریالی از روش حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده می گردد.

فرض ثابت بودن واریانس جمله خطا:

یکی از فروض رگرسیون خطی این است که، تمامی جملات باقیمانده دارای واریانس برابر باشند. در عمل ممکن است این فرض چندان صادق نبوده و به دلایل مختلفی از قبیل: شکل نادرست تابع مدل، وجود نقاط پرت، شکست ساختاری در جامعه آماری، و... شاهد پدیده ناهمسانی واریانس باشیم. برای بررسی این مشکل آزمون های مختلفی توسط اقتصاددانان معرفی شده است.

جدول ۴-۳- نتایج حاصل از آزمون ثابت بودن واریانس جمله خطا

مدل	آزمون استفاده شده	آماره F	احتمال
۱	وایت	۶۵۵.۱	۰.۲۱.۰
۲	وایت	۴۴۱.۱	۰.۲۷.۰
۳	وایت	۶۳۴.۱	۰.۲۴.۰
۴	وایت	۵۴۱.۱	۰.۲۶.۰

در این پژوهش فرض همسانی واریانس باقیمانده ها از طریق آزمون وایت^۶ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آن در جدول ۴-۳ نشان می دهد که فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل های پژوهش رد می شود. بنابراین، به منظور رفع ناهمسانی واریانس از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده می کنیم.

تجزیه و تحلیل نتایج:

بعد از اینکه فرض کلاسیک مربوط به رگرسیون و مانایی متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت و روش تخمین مدل هم مشخص گردید، حال نوبت آن است که مدل با توجه به نتایج آزمون F لیمر وهاسمن برآورد گردد. زمانی که تعداد شرکت ها از مقاطع دوره زمانی بیشتر باشد ممکن است مشکل ناهمسانی واریانس رخ دهد. در این پژوهش برای تشخیص ناهمسانی واریانس ها از آزمون وایت و برای تشخیص وجود خودهمبستگی بین متغیرها از آزمون خودهمبستگی سریالی بروش-گادفری استفاده شده است. لازم به ذکر است که در مدل های مورد استفاده، وجود ناهمسانی واریانس ها تأیید شده است و از آزمون GLS استفاده شده است. در نهایت نرم افزار Eviews برای تشخیص رابطه موجود بین متغیرها به کار گرفته شده است.

^۶White

آزمون فرضیه های پژوهش

آزمون فرضیه اول پژوهش:

«ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد». به منظور آزمون این فرضیه ها، از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۴-۸ بهره گرفته شده است.

جدول ۴-۸- نتایج تخمین مدل اول پژوهش

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت (عرض از مبدا)	C	۰,۰۶۹۸۴۲	۰,۰۱۷۲۹۲	۴,۰۳۹۰۳۳	۰,۰۰۰۱
ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی	AUDEX	۰,۰۰۸۱۷۷	۰,۰۰۴۱۳۸	۱,۹۷۶۱۱۶	۰,۰۴۸۵
اندازه شرکت	SIZE	-۰,۰۰۳۱۷۶	۰,۰۰۱۲۴۸	-۲,۵۴۵۴۵۵	۰,۰۱۱۱
اهرم مالی	LEV	۰,۰۷۱۰۳۴	۰,۰۱۳۲۱۹	۵,۳۷۳۴۴۷	۰,۰۰۰۰
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۰,۱۲۴۱۰۰	۰,۰۲۲۰۲۲	-۵,۶۳۵۳۰۳	۰,۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	۰,۰۰۰۸۷۵	۰,۰۰۰۶۳۲	۱,۳۸۴۵۷۸	۰,۱۶۶۶
سودآوری	ROA	۰,۱۷۳۰۴۶	۰,۰۲۸۶۸۶	۶,۰۳۲۴۴۲	۰,۰۰۰۰
ضرر و زیان	LOSS	۰,۰۴۰۵۸۹	۰,۰۰۸۶۶۷	۴,۶۸۳۰۳۲	۰,۰۰۰۰
موسسه حسابرسی	BIG4	۰,۰۱۰۴۲۸	۰,۰۰۴۵۹۸	۲,۲۶۸۱۲۸	۰,۰۲۳۶
ضریب تعیین			۰,۳۲۶		
ضریب تعیین تعدیل شده			۰,۲۱۶		
دوربین - واتسون			۱,۷۸۵		
آماره F			۱۲,۵۲۹		
احتمال (آماره F)			۰۰۰.۰		

مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین - واتسون ۱,۷۸۵ می باشد که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۲۱,۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی، ۰,۰۰۸۱۷۷ بوده که نشان دهنده تاثیر مثبت ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی بر

کیفیت گزارشگری مالی می باشد. که با توجه به سطح معنی داری (۰,۰۴۸۵) که کمتر از ۵ درصد می باشد، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه اول تحقیق تأیید می شود. به عبارتی نتایج تحقیق مبین این موضوع است که با افزایش ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی افزایش می یابد.

آزمون فرضیه دوم پژوهش:

«ویژگی اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد». به منظور آزمون این فرضیه ها، از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۴-۹ بهره گرفته شده است.

جدول ۴-۹- نتایج آزمون فرضیه دوم پژوهش

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	C	۰,۰۷۰۷۳۱	۰,۰۱۵۰۹۹	۴,۶۸۴۶۱۴	۰,۰۰۰۰
ویژگی اندازه کمیته حسابرسی	AUDSIZE	-۰,۰۰۲۴۱۹	۰,۰۰۱۵۶۵	-۱,۵۴۵۸۴۶	۰,۱۲۲۶
اندازه شرکت	SIZE	-۰,۰۰۳۱۰۸	۰,۰۰۱۱۵۲	-۲,۶۹۷۵۵۷	۰,۰۰۷۲
اهرم مالی	LEV	۰,۰۷۰۳۷۹	۰,۰۱۶۰۷۴	۴,۳۷۸۴۴۰	۰,۰۰۰۰
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۰,۱۲۲۵۲۰	۰,۰۴۷۴۳۹	-۲,۵۸۲۶۷۲	۰,۰۱۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	۰,۰۰۰۷۶۴	۰,۰۰۰۲۱۵	۳,۵۵۲۱۹۱	۰,۰۰۰۴
سودآوری	ROA	۰,۱۷۴۹۰۸	۰,۰۷۵۷۸۱	۲,۳۰۸۰۶۵	۰,۰۲۱۳
ضرر و زیان	LOSS	۰,۰۴۱۰۰۱	۰,۰۰۸۸۶۷	۴,۶۲۳۸۹۲	۰,۰۰۰۰
موسسه حسابرسی	BIG4	۰,۰۱۱۱۳۸	۰,۰۰۱۷۷۲	۶,۲۸۶۹۸۷	۰,۰۰۰۰
ضریب تعیین	۰,۳۰۳				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۱۹۳				
دوربین - واتسون	۱,۷۸۱				
آماره F	۱۲,۱۸۶				
احتمال (آماره F)	۰۰۰.۰				

با توجه به نتایج مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین - واتسون ۱,۷۸۱ می باشد که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. با توجه به سطح معنی داری (۰,۱۲۲) که بیشتر از ۵ درصد می باشد، معنی دار نمی باشد. با توجه به موارد فوق،

فرضیه دوم تحقیق رد می شود. بنابراین ویژگی اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر ندارد.

آزمون فرضیه سوم پژوهش:

«ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد». به منظور آزمون این فرضیه ها، از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۴-۱۰ بهره گرفته شده است.

جدول ۴-۱۰- نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	C	۰,۰۷۰۵۳۷	۰,۰۱۷۵۳۲	۴,۰۲۳۴۳۵	۰,۰۰۰۱
ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی	ACQ	۰,۰۱۱۶۳۵	۰,۰۰۹۶۷۰	۱,۲۰۳۲۰۹	۰,۰۲۹۳
اندازه شرکت	SIZE	-۰,۰۰۳۲۵۹	۰,۰۰۱۲۳۷	-۲,۶۳۳۳۵۹	۰,۰۰۸۶
اهرم مالی	LEV	۰,۰۷۱۵۵۱	۰,۰۱۳۶۵۰	۵,۲۴۱۹۴۰	۰,۰۰۰۰
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۰,۱۲۶۸۸۵	۰,۰۲۲۰۴۶	-۵,۷۵۵۳۷۲	۰,۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	۰,۰۰۰۷۷۸	۰,۰۰۰۶۴۰	۱,۲۱۵۲۵۷	۰,۲۲۴۷
سودآوری	ROA	۰,۱۷۱۷۸۷	۰,۰۲۸۹۰۰	۵,۹۴۴۱۷۰	۰,۰۰۰۰
ضرر و زیان	LOSS	۰,۰۴۰۱۵۰	۰,۰۰۸۷۹۹	۴,۵۶۲۸۴۵	۰,۰۰۰۰
موسسه حسابرسی	BIG4	۰,۰۰۹۳۷۹	۰,۰۰۴۶۵۰	۲,۰۱۷۰۳۲	۰,۰۴۴۱
ضریب تعیین			۰,۳۵۹		
ضریب تعیین تعدیل شده			۰,۲۷۸		
دوربین - واتسون			۱,۸۸۷		
آماره F			۱۱,۶۸۸		
احتمال (آماره F)			۰,۰۰۰		

با توجه به نتایج مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین-واتسون ۱,۸۸۷ می باشد که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۲۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی، ۰,۰۱۱۶۳۵ بوده که نشان دهنده تاثیر مثبت ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی می باشد. که با توجه به سطح معنی داری (۰,۰۲۹) که کمتر از

۵ درصد می باشد، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه سوم تحقیق تأیید می شود. به عبارتی نتایج تحقیق مبین این موضوع است که با افزایش ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی افزایش می یابد.

آزمون فرضیه چهارم پژوهش:

«ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تأثیر دارد». به منظور آزمون این فرضیه ها، از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول ۴-۱۱ بهره گرفته شده است.

جدول ۴-۱۱- نتایج آزمون فرضیه چهارم پژوهش

متغیر	نماد	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	احتمال
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	C	۰,۰۷۱۴۱۶	۰,۰۱۷۵۵۱	۴,۰۶۹۱۱۵	۰,۰۰۰۱
ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی	AUDACC	۰,۰۰۲۱۴۰	۰,۰۰۱۷۳۹	۱,۲۳۰۶۲۶	۰,۰۳۸۹
اندازه شرکت	SIZE	-۰,۰۰۳۳۱۴	۰,۰۰۱۲۵۲	-۲,۶۴۷۰۶۷	۰,۰۰۸۳
اهرم مالی	LEV	۰,۰۷۰۳۸۸	۰,۰۱۳۵۱۶	۵,۲۰۷۶۵۲	۰,۰۰۰۰
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۰,۱۱۹۷۱۴	۰,۰۲۱۸۸۱	-۵,۴۷۱۱۳۱	۰,۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MTB	۰,۰۰۰۷۷۸	۰,۰۰۰۶۳۶	۱,۲۲۳۲۶۳	۰,۲۲۱۶
سودآوری	ROA	۰,۱۷۱۲۴۱	۰,۰۲۸۵۹۷	۵,۹۸۸۰۴۳	۰,۰۰۰۰
ضرر و زیان	LOSS	۰,۰۴۱۴۹۲	۰,۰۰۸۶۵۳	۴,۷۹۵۲۳۰	۰,۰۰۰۰
موسسه حسابرسی	BIG4	۰,۰۱۰۵۵۸	۰,۰۰۴۶۰۹	۲,۲۹۰۷۲۰	۰,۰۲۲۳
ضریب تعیین				۳۲۴.۰	
ضریب تعیین تعدیل شده				۲۷۵.۰	
دوربین - واتسون				۷۵۷.۱	
آماره F				۱۲,۶۷۵	
احتمال (آماره F)				۰۰۰.۰	

با توجه به نتایج مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین-واتسون ۱,۷۵۷ می باشد که این مقدار، عدم وجود خودهمبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد، تقریباً ۲۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیرهای مستقل و کنترلی مدل، توضیح داده می شوند. در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی، ۰,۰۰۲۱۴۰ بوده که نشان دهنده تأثیر مثبت ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی می باشد. که با توجه به سطح معنی داری (۰,۰۳۸) که کمتر از ۵

درصد می باشد، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه چهارم تحقیق تأیید می شود. به عبارتی نتایج تحقیق مبین این موضوع است که با افزایش ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی افزایش می یابد.

نتایج تحقیق و پیشنهادات:

با توجه به اهمیت و کاربرد نتایج این پژوهش، که می تواند زمینه مناسب تری را برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی صحیح فراهم آورد، پژوهش حاضر از لحاظ هدف، از نوع پژوهش های کاربردی است. از نظر زمانی مقطعی بود. دوره زمانی این پژوهش از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ در نظر گرفته شده است. ارتباط بین متغیرها از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. نمونه آماری عبارت است از تعداد محدودی از آحاد جامعه آماری که بیان کننده ویژگی های اصلی جامعه باشد. در این تحقیق برای این که نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. بعد از مدنظر قرار دادن کلیه معیارهای بالا، تعداد ۱۷۵ شرکت به عنوان جامعه غربالگری شده باقیمانده که همه آنها به عنوان نمونه انتخاب شدند. از این رو مشاهدات ما طی بازه زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ به ۷۰۰ سال-شرکت (۴ سال \times ۱۷۵ شرکت) می رسد. اطلاعات مربوط به ادبیات پژوهش و مباحث نظری از منابع کتابخانه ای و پایگاه های علمی و مقالات خارجی و داخلی جمع آوری شد. داده های موردنیاز برای انجام این پژوهش به صورت میدانی، عموماً با استفاده از نرم افزار ره آورد نوین و پایگاه اطلاع رسانی سازمان بورس اوراق بهادار تهران استخراج شد. با استفاده از نرم افزار Eviwes به برآورد مدل رگرسیون چند متغیره پرداخته شد. متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش شامل متغیر وابسته، متغیر مستقل و متغیرهای کنترلی به شرح زیر اندازه گیری شده اند. در این پژوهش از رگرسیون خطی چندمتغیره و نرم افزار Eviews جهت پیاده سازی و آزمون فرضیه ها استفاده شده است.

نتایج آزمون فرضیه های پژوهش نشان می دهد که ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد. اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر ندارد. ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد. ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد. این نتیجه با یافته های بریک، کارمونا و سوهایل (۲۰۱۹) مطابقت دارد. در این پژوهش اطلاعات به دست آمده از شرکت های مورد بررسی در فاصله زمانی سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ با استفاده از نرم افزار Eviews، در سطح ۹۵٪ مورد آزمون قرار گرفت.

پس از جمع آوری داده ها اقدام به آزمون فرضیات تحقیق با استفاده از تحلیل رگرسیون نموده ایم که خلاصه نتایج آن به شرح ذیل است:

ویژگی تجربه اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد.
اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر معناداری ندارد.

ویژگی کارایی اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد.
ویژگی تخصص اعضای کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی بازار تاثیر دارد.

بحث در مورد یافته‌ها و مقایسه نتایج با مبانی نظری و نتایج تحقیقات پیشین

مبانی نظری و نتایج پژوهش‌های خارجی دلالت بر این دارد که با افزایش تجربه اعضای کمیته حسابرسی، کارایی اعضای کمیته حسابرسی، تخصص اعضای کمیته حسابرسی، و کیفیت گزارشگری مالی نیز افزایش می‌یابد. اما اندازه کمیته حسابرسی تاثیر معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی ندارد. این نتیجه با یافته‌های بریک، کارمونا و سوهایل (۲۰۱۹) مطابقت دارد.

۱. کمک به وضع قوانین و مقررات جدید و کارایی بازار سرمایه
۲. توجه و معیار قرار دادن کمیته حسابرسی در تصمیم‌گیری‌های مالی
۳. تأثیر بر عملکرد واحد حسابداری و حسابرسی داخلی در صورت استقرار و عملکرد صحیح کمیته حسابرسی

مهمترین محدودیت به وجود آمده در انجام پژوهش حاضر عدم دسترسی به داده‌های اولیه و جمع آوری اطلاعات شرکت‌های مورد بررسی بوده است چون از سال ۹۱ به بعد وجود کمیته حسابرسی و حسابرسی داخلی برای شرکت‌های پذیرفته شده اجباری گردیده است مهمترین محدودیت عمده در جهت انجام پژوهش حاضر بوده است.

در پژوهش حاضر، محدودیت‌هایی به شرح زیر موجود بود: تعداد کم شرکت‌های انتخابی ممکن است قابلیت اتکای متغیرهای مربوطه، را با کمتر کند؛ یا حتی به حذف برخی صنایع از نمونه منجر شود که توجه به این موضوع نیز در تعمیم نتایج باید مدنظر قرار گیرد. پژوهش حاضر با استفاده از داده‌های تعداد مشخصی شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در قلمرو زمانی سال‌های مشخص انجام شده است و در بر گیرنده همه طبقات صنایع موجود در بورس اوراق بهادار تهران نیست. بنابراین، به هنگام تعمیم نتایج حاصل از این پژوهش به سایر شرکت‌ها و صنایع باید این مساله را مد نظر قرار داد. با توجه به تاثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر اصطلاح‌های بازار، تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار کمیته حسابرسی بعنوان عاملی تعیین‌کننده در روند گزارشگری مالی عمل می‌کنند و موجب افزایش اعتبار صورت‌های مالی حسابرسی شده سالانه می‌شود.

منابع:

- بذرافشان، آمنه. (۱۳۹۲). روش شناسی متاآنالیز (فراتحلیل) در حسابداری: معرفی، ضرورت ها و کاربردها، یازدهمین همایش ملی حسابداری
- جامعی، رضا. و رستمیان، آزاده. (۱۳۹۵). تأثیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر ویژگی های سود پیش بینی شده. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۸(۲۹)، ۱۷-۱.
- ساسانی، علیرضا و شریفی راد، محمد. (۱۳۹۲). اثر بخشی کمیته حسابرسی. مجله حسابرسی، ۲(۶۹).
- سلیمانی امیری، غلامرضا؛ فصیحی، صغری. (۱۳۹۴). بررسی رابطه ویژگی های کمیته حسابرسی با مدیریت سود تعهدی و واقعی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابرسی، ۱(۲)، ۹۲-۱۱۵.
- شورئی، روح الله. (۱۳۹۵). تاثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر به موقع بودن گزارش حسابررس و تجدید ارائه صورت های مالی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، دانشگاه فردوسی مشهد - دانشکده علوم اقتصادی.
- عباسی، علی. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بین ویژگی اساسی کمیته حسابرسی و اجتناب مالیاتی. پایان نامه کارشناسی ارشد، غیر دولتی، مؤسسه های آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی آمل، دانشکده علوم انسانی.
- عبدالله، آزاد و بختیاری، مهرداد. (۱۳۹۰). جایگاه کمیته حسابرسی، حسابرسی داخلی و کنترل های داخلی در نظام راهبری شرکتی. فصلنامه حسابداری رسمی. ۱۳.
- فخاری، حسین؛ محمدی، جواد. و نتاج کردی، محمدحسن. (۱۳۹۴). بررسی اثر ویژگی های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، س ۵۱(۲۱)، ۵۲۱-۵۳۰.
- کامیابی، یحیی. و بوژمهرانی، احسان. (۱۳۹۵). ویژگی های کمیته حسابرسی، کیفیت افشا و نسبت غیر موظف اعضای هیات مدیره، پژوهش های تجربی حسابداری، ۲(۲۲)، ۱۹۱-۲۱۸.
- کوکبی، صدریه؛ کردلویی، حمید رضا. وحیدرضا میرابی. (۱۳۹۴). تاثیر کارایی عملکرد حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی بر تجدید ارائه صورت های مالی، مجله حسابرسی، ۴(۱۶)، ۳۴-۲۷.
- محمدیان، محمد، زینب مهتری. (۱۳۹۰). تأثیر ارتباط حسابررس با کمیته حسابرسی و هیئت مدیره بر کیفیت گزارشگری مالی. مجله حسابررس، ۵۱.
- نژادی، مهدی. (۱۳۹۵). رابطه ویژگی های کمیته حسابرسی و اجرای توصیه های حسابرسی داخلی در میان شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دولتی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده مدیریت و حسابداری.

یعقوب نژاد، احمد. امیری، محمد. (۱۳۸۸). بررسی عوامل موثر بر کیفیت گزارش های حسابرسی و تاثیر عوامل مذکور بر ضریب همبستگی تغییرات قیمت و تغییرات سود سهام، *پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی*، ۵-۷۴.

یوسفی آذر، سیده الهام. (۱۳۹۱). اثربخشی کمیته حسابرسی در بهبود کیفیت گزارشگری، اولین همایش منطقه ای پژوهش ها و راهکار های نوین در حسابداری و مدیریت، *موسسه آموزش عالی رودکی*، تنکابن.

Alves, S. (2013). The impact of audit committee existence and external audit on earnings management Evidence from portugal. *journal of financial reporting and accounting*. ۱۱(۲).

Abernathy, J. L. , Beyer, B. , Masli, A. and stefaniak,C. (۲۰۱۴). The association between characteristics of audit committee accounting experts, audit committee Chairs, and financial reporting timeliness, 30,283-297.

Beasley, M. S. (1996). An empirical analysis of the relation between the board of director

Beasley, M. S., J. V. Carcello, and D. R. Hermanson. (1999). *Fraudulent Financial Reporting ۱۹۸۷-۱۹۹۷: ۱۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱ ۱۱. ۱۱۱۱۱۱۱ ۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱. ۱۱۱ ۱۱۱۱۱*: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

Beasley, M. S., J. V. Carcello, D. R. Hermanson, and P. D. Lapidés. (2000). Fraudulent financial reporting: Consideration of industry traits and corporate governance mechanisms. *Accounting Horizons* 14 (4): 441-454.

Beasley, M. S., J. V. Carcello, D. R. Hermanson, and T. L. Neal. (2009). The audit committee oversight process. *Contemporary Accounting Research* 26 (1): 65-122.

Beasley, M.S., J. V. Carcello, D. R. Hermanson, and T. L. Neal. (2010). *Fraudulent Financial Reporting: 1998-2007*. Durham, NC: *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)*.

Beck, M. J., Mauldin, E. G. (2013). Who's really in charge? Audit committee versus CFO power and audit fees. *The Accounting Review, forthcoming*.

Braiotta, L. and Zhou, J. (2006). An exploratory study of the effects of the Sarbanes–Oxley Act, the SEC and United States Stock Exchange(s) rules on audit committee alignment. *Managerial Auditing Journal*, 21, pp. 166–190.

Brick, I.E. and Chidambaran, N.K. (2010). Board meetings, committee structure, and firm value. *Journal of Corporate Finance*, 16, pp. 533–553.

Brick,N Sohail , T & Carmona, S. (2019). Relationship between Audit Committee Characteristics and Market Terms (Quality of Financial Report). *Accounting and Business Research*. 2159-4260.

Brown, J. , Falaschetti, D. and Orlando, M. (2010). Auditor Independence and Earnings Quality: Evidence for Market Discipline vs. Sarbanes-Oxley Proscriptions. *American Law and Economics Review*, 12 (1), 39-68.

composition and financial statement fraud. *The Accounting Review* 71 (4): 443-4۶۵.

- DeZoort, T. , Hermanson, D. , Archambeault, D. and Reed, S. (2002) Audit committee effectiveness: asynthesis of the empirical audit committee literature, *Journal of Accounting Literature*, 21, 38–75.
- Habib, A. , & Bhuiyan, M. B. U. (2016). Problem directors on the audit committee and *financial reporting quality*. 46, 121-144.
- IASB, (2008). *Exposure Draft on an Improved Conceptual Framework for Financial Reporting: The Objective of Financial Reporting and Qualitative Characteristics of Decision-useful Financial Reporting Information*, London.
- John L. Abernathy A, Brooke Beyer B, Adi Masli C, Chad Stefaniak (2014). The association between characteristics of audit committee accounting experts, audit committee chairs, and financial reporting timeliness. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*. 1-14.
- Kamaruzaman, A. J. , Mazlifa, M. D. and Maisarah, A. R. (2009). “The Association between Firm Characteristics and Financial Statements Transparency: the Case of Egypt”. *International Journal of Accounting*, 18(2), 211-223.
- Klein, A. (2002), Audit committee, board of director characteristics, and earnings management, *Journal of Accounting and Economics*, 33(3), pp. 375–400.
- Lin, Z. J. , Xiao, J. Z. and Tang, Q. (2008). The roles, responsibilities and characteristics of audit committee in China Accounting, *Auditing & Accountability Journal*, 21(5), 721–۷۵۱.
- Norman, M. S. , Mohid, M. R. and Takiah, M. I. (2006), Audit Committee Characteristics and Earnings Management: Evidence from Malaysia, *Asian Review of Accounting*, 15(2), ۱۴۷–۱۶۳.
- Persons, O. S. (2009). Audit committee characteristics and earlier voluntary ethics disclosure among fraud and no-fraud firms, *International Journal of Disclosure and Governance*, 6 (4), 284–۲۹۷.
- Prawitt,D. ,Smith,J. ,& Wood, D. (2009). Internal audit quality and earnings management. *The Accounting Review*, 84(4), 1255–۱۲۸۰.
- Samaha, K. , Khlif,H., & Hussainey, K. (2015). The impact of board and audit committee characteristic on voluntary disclosure: A metaanalysis. *Journal of international Accounting, Auditing and Taxation*, 24,13-28.
- Sanchez, I. M. Meca, E. (2017). Do financial experts on audit committees matter for bank insolvency risk-taking? The monitoring role of bank regulation and ethical policy. *Journal of Business Research*, 76, 52–۶۶.
- Shehu, U. H. (2012). *Firm Characteristics and Financial Reporting Quality of Quoted Manufacturing Firms in Nijeria*. A Dissertation Submitted to the School of Postgraduate Studies, Ahmadu Bello University.
- Soltana, N. (2015). Audit committee characteristics and accounting conservatism. *International Journal of Auditing*, 19, 57–۷۸.
- Stevenson, W. B., & R. F. Radin. (2009). Social capital and social influence on the board of directors. *Journal of Management Studies* 46 (1): 16-44.

- Sun,J. Lan,J. Liu,G. (2014). Independ audit committee charactristics and real earnings management, *managerial auditing journal*, 2(2), 153-172.
- Westphal, J. D. (1999). Collaboration in the boardroom: Behavioral and performance consequences of CEO-board social ties. *Academy of Management Journal* 42 (1): 7-24.
- Wilbanks, R. (2017). Audit Committee Oversight of Fraud Risk: The Role of Social Ties, Professional Ties, and Governance Characteristics, *The Accounting Review*,1-43.